

Sygn. akt III AUa 609/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko (spr.)
Sędziowie:	SSA Iwona Łuka-Kliszcz SSA Agata Pyjas - Luty
Protokolant:	st.sekr.sądowy Monika Ziarko

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **S. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału

w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 7 marca 2012 r. sygn. akt VII U 1226/11

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 609/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 października 2012 r.

Wyrokiem z dnia 7 marca 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 10 czerwca 2011 r. i 8 lipca 2011 r. i zobowiązał Zakład do wyliczenia emerytury S. M. od dnia 26 maja 2011 r. z przyjęciem wskaźnika 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy za okres od dnia 1 lutego 1999 r. do dnia 25 maja 2011 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że S. M., ur. w dniu (...), w okresie od dnia 1 września 1981 r. do dnia 25 maja 2011 r. zatrudniony był w pełnym wymiarze czasu pracy w Kopalni (...)w W.. W okresie od dnia 1 lutego 1999 r. do dnia 31 stycznia 2006 r. wykonywał prace elektromontera dołowego będąc zatrudnionym w kopalni pod ziemią w przodku, a w okresie od

dnia 1 lutego 2006 r. do dnia 25 maja 2011 r. - elektromontera urządzeń elektrycznych będąc zatrudnionym w kopalni pod ziemią w przodku. Decyzją z dnia 10 czerwca 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. w oparciu o Ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity- Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zmianami) oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8 poz. 43 ze zmianami) po rozpatrzeniu wniosku w dnia 26 kwietnia 2011 r. przyznał S. M. emeryturę od dnia 26 maja 2011 r. Wysokość emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 Ustawy wyniosła 3.071,96 zł, zgodnie z art. 26 Ustawy- 3.152,29 zł, a zgodnie z art. 183 Ustawy- 3.108,11 zł. W związku z tym Zakład podjął wypłatę emerytury ustalonej w myśl art. 26 Ustawy, jako korzystniejszej. Decyzją z dnia 8 lipca 2011 r., wydaną po rozpatrzeniu wniosku z dnia 27 czerwca 2011 r. ZUS O.w K. odmówił przeliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem art. 52 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wskazując, iż decyzją z dnia 10 czerwca 2011 r. przyznano wnioskodawcy prawo do emerytury na podstawie art. 184 Ustawy, a jej wysokość ustalono w myśl art. 26 Ustawy, podczas gdy przelicznik 1,5 i 1,8 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią z art. 52 Ustawy ma zastosowanie do emerytur przyznanych na zasadach, o których mowa w art. 27- 50a Ustawy.

Sąd zważył, że zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 1 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity- Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zmianami) przy ustalaniu emerytur innych niż określone w art. 51 (emerytur górniczych) stosuje się następujące przeliczniki: 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W myśl art. 50c ust. 1 pkt 1 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za pracę górniczą uważa się zatrudnienie pod ziemią m.in. w kopalniach soli kamiennej. Jak wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego S. M. będąc zatrudnionym w Kopalni (...)w W. w okresie od dnia 1 lutego 1999 r. do dnia 25 maja 2011 r. pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą w myśl art. 50c ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W związku z tym do wyliczenia wysokości jego emerytury należy przyjąć zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 1 tej Ustawy wskaźnik 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej przez odwołującego we wskazanym powyżej okresie. Prawo do emerytury odwołującego zostało ustalone na podstawie art. 184 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a jej wysokość obliczono w myśl art. 26 Ustawy, a art. 52 Ustawy znajduje się w rozdziale 4 Działu II Ustawy zatytułowanym „ustalenie wysokości emerytur, o których mowa w art. 27- 50e” (emerytur dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r., urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. i emerytur górniczych). Sąd rozpoznający sprawę stanął na stanowisku, iż zastosowanie do przeliczenia emerytury odwołującego art. 52 Ustawy jest możliwe. Przede wszystkim art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS znajdujący się w grupie przepisów przejściowych, nie stanowi samodzielnej podstawy prawnej nabycia emerytura na warunkach całkowicie oderwanych od zasad obowiązujących uprzednio i obecnie w stosunku do pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie daje pewnej grupie pracowników możliwość przejścia na emeryturę na „starych zasadach” niwelując daty, określone w art. 46 ust. 1 pkt 2 Ustawy (por. wyrok Sadu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 marca 2009 r., sygn. akt III AUa 4796/08). Różnica dotyczy daty, na jaką winny być spełnione przez ubezpieczonego pozostałe przesłanki warunkujące przyznanie świadczenia. W związku z tym skoro emerytura przyznana na podstawie art. 46 Ustawy osobie wykonującej pracę górniczą może zostać przeliczone z zastosowaniem przelicznika z art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy, to Sąd nie widzi podstaw to domowy zastosowania takiego przeliczenia wobec emerytury przyznanej na podstawie art. 184 Ustawy osobie wykonującej również pracę górniczą. Osoba taka uzyskała bowiem prawo do emerytury z uwagi na spełnienie identycznych przesłanek, w szczególności pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a jedynie spełniała je w innej dacie. Mając więc powyższe na względzie oraz biorąc pod rozwagę zasady sprawiedliwości i nie znajdując ratio legis dla odmiennego traktowania osób wykonujących pracę górniczą w zależności od przepisu na podstawie którego przyznano im wcześniejsza emeryturę (art. 46 bądź art. 184 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS) Sąd uznał, iż do wyliczenia wysokości emerytur S. M. możliwie jest zastosowanie przelicznika z art. 52 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ponadto tytuł rozdziału, w którym umieszczono daną regulację prawną nie jest sam w sobie podstawą prawną, na podstawie której można ustalić określone prawa lub obowiązki ubezpieczonego, jak też nie decyduje o tym, do jakich sytuacji

prawnych można zastosować dany przepis. Mając powyższe na uwadze, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. i w związku z powołanymi powyżej przepisami prawa materialnego zmienił zaskarżoną decyzję.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania wobec naruszenia przepisów ustawy o emeryturach i rentach, w szczególności art. 52, oraz przepisów kodeksu postępowania cywilnego, w szczególności poprzez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego. W uzasadnieniu apelacji podniósł, że S. M. przyznano prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej, odmawiając prawa do przeliczenia wysokości emerytury z uwzględnieniem art. 52 ustawy. Zaskarżony wyrok jest nietrafny, ponieważ wnioskodawca ma przyznane prawo do emerytury na podstawie art. 184, a wysokości świadczenia obliczoną na podstawie art. 26, czyli stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, tj. zwaloryzowanych składek kapitału początkowego przez dalsze, średnie trwanie życia. Natomiast przeliczniki do niektórych okresów pracy górniczej, o której mowa w art. 52 mają zastosowanie do obliczenia wysokości emerytur, do których prawo ustala się na podstawie art. 27 do 50e. Jest to rozdział 4 Działu I ustawy i dotyczy osób urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Wobec powyższego przepisy art. 52 nie mają zastosowania przy obliczaniu emerytury zreformowanej przyznanej na podstawie art. 184.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Biorąc pod uwagę treść wyroku sądu pierwszej instancji, jego uzasadnienie oraz zarzuty apelacji, konieczne jest przedstawienie stanu sprawy, którego dotyczy rozstrzygnięcie, bowiem z powyższych wynikają, jak się wydaje, nieporozumienia co do przedmiotu rozstrzygnięcia.

Wnioskodawcy przyznana została emerytura na podstawie art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami). Bezsporne jest przy tym, że warunki przyznania tego świadczenia zostały przez wnioskodawcę spełnione. Spór dotyczy tylko sposobu ustalenia wysokości emerytury. Organ rentowy obliczył wysokość świadczenia wnioskodawcy na podstawie art. 26 ustawy, czyli stanowiącego równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury, tj. zwaloryzowanych składek kapitału początkowego przez dalsze, średnie trwanie życia. Jest oczywiste, że do tak obliczonej emerytury nie będzie miał zastosowania art. 52 ust. 1 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym przy ustalaniu wysokości emerytur innych niż określone w art. 51 (emerytury górnicze) stosuje się przelicznik 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przy ustalaniu emerytury kapitałowej nie mamy bowiem do czynienia z żadnymi przelicznikami, ponieważ podstawę obliczenia emerytury stanowi zwaloryzowana kwota składek i kapitału początkowego (art. 25), zaś tylko przy obliczaniu wysokości emerytury na tzw. starych zasadach (art. 53 w związku z art. 15) bierze się pod uwagę długość okresów składkowych i nieskładkowych, które mają wpływ na wysokość świadczenia, i tylko wtedy wchodzi w rachubę stosowanie przeliczników określonych w art. 52.

Z zaskarżonych decyzji organu rentowego wynika, że wysokość emerytury wnioskodawcy została obliczona w trzech wariantach: jako emerytura kapitałowa, czyli na nowych zasadach określonych w art. 26 ustawy, jako emerytura na starych zasadach, określonych w art. 53, wreszcie jako tzw. emerytura mieszana zgodnie z art. 183. Z tych trzech wariantów najkorzystniejsza okazała się emerytura kapitałowa (312,29 zł), mniej korzystna mieszana (3108,11 zł), a najmniej korzystna emerytura obliczona na starych zasadach (3071,96). Do wypłaty wybrano wariant najkorzystniejszy, czyli emeryturę kapitałową, obliczoną na podstawie art. 26. Istota sporu sprowadza się jednak to tego, czy słusznie organ rentowy do obliczenia emerytury mieszanej, na podstawie art. 183 ustawy, w części dotyczącej obliczenia emerytury na starych zasadach (na podstawie art. 53) nie uwzględnił przeliczników z art. 52. Wyjaśnienia wymaga bowiem, że wnioskodawca urodzony w (...) r., wiek uprawniający do emerytury osiągnął w 2011 r., zatem wariant obliczenia emerytury mieszanej wynika z art. 183 ust. 3. Emerytura ta wynosi 55% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz 45% emerytury obliczonej na podstawie art. 26. Sąd Apelacyjny podzielił rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji, co do konieczności zastosowania przeliczników z art. 52 do sposobu obliczenia emerytury określonego w art. 53, także w przypadku emerytury mieszanej, czyli stosowania art. 183. Nie można przy tym podzielić poglądu Sądu Okręgowego, że tytuł rozdziału, w którym umieszczono daną regulację prawną nie jest sam

w sobie podstawą prawną, na podstawie której można ustalić określone prawa lub obowiązki ubezpieczonego, jak też nie decyduje o tym, do jakich sytuacji prawnych można zastosować dany przepis. Jest dokładnie odwrotnie. Konkretnie rozdziały ustawy regulują sytuację prawną osób, do których są skierowane (kryterium różnicowania jest wiek, a konkretnie data urodzenia powiązana z reformą systemu emerytalnego) i rozwiązania przyjęte co do określonej grupy ubezpieczonych nie mogą mieć zastosowania do innej, mającej odrębną regulację, chyba, że pozwala na to inny przepis ustawy. W tym wypadku odesłanie przez art. 183 do sposobu obliczania emerytury na podstawie art. 53 należy rozumieć jako odesłanie do „starego” sposobu obliczania emerytury przewidzianego w rozdziale 4 działu II ustawy. Obliczanie tej emerytury na tych zasadach oznacza także stosowanie art. 52 i przeliczników z tego przepisu wynikających. W tym zakresie słusznie sąd pierwszej instancji powołuje się na ratio legis przedmiotowego uregulowania, choć Sąd Apelacyjny tłumaczy je trochę inaczej. Przy wprowadzaniu mieszanego sposobu obliczania emerytur w art. 183 celem ustawodawcy było zachowanie dla takich osób możliwości obliczenia określonej procentowo części emerytury na dotychczasowych zasadach (stąd odwołanie się do art. 53), a części na zasadach zreformowanych (emerytura kapitałowa). To odwołanie się do zasad dotychczasowych obejmuje także zachowanie przeliczników z art. 52, ponieważ właśnie przy stosowaniu art. 53 przeliczniki te znajdują zastosowanie. Nie było konieczności dookreślenia tego przez ustawodawcę poprzez dodanie w treści art. 183 odesłania także do art. 52. Wystarczające było odesłania do art. 53, który łączy się z koniecznością stosowania do tych sytuacji art. 52.

W wykonaniu niniejszego wyroku organ rentowy winien obliczyć emeryturę wnioskodawcy na podstawie art. 183 przy zastosowaniu powyższych zasad i w przypadku, gdy wariant ten okaże się korzystniejszy dla ubezpieczonego, wypłacać emeryturę w tej wysokości, z wyrównaniem od daty przyznania świadczenia, ponieważ na ten rodzaj sposobu obliczenia emerytury pozwalał wniosek o jej przyznanie w połączeniu z dołączonymi dokumentami.

Wobec powyższego na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w sentencji wyroku.